

Μπορούσε να αμαρτήσσει ο Χριστός;

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ως γνωστόν, στην αρχαία Εκκλησία είχαν διαμορφωθεί και λειτουργήσει δύο διαφορετικές θεολογικές σχολές, η αλεξανδρινή και αντιοχειανή. Η πρώτη, επηρεαζόμενη από την ελληνική φιλοσοφία (κυρίως τον Πλατωνισμό) ασκούσε θεωρητική θεολογία, ερμήνευε αλληγορικά τις Γραφές και στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού τόνιζε τη θεία φύση, αφήνοντας στο περιθώριο την ανθρώπινη. Η δεύτερη, εμφορούμενη από το πρακτικό, πραγματιστικό και κριτικό πνεύμα της αριστοτελικής φιλοσοφίας, ασκούσε θεολογία πρα-κτική και κριτική, ερμήνευε τις Γραφές με την ιστορική κρι-τική μέθοδο και στο πρόσωπο του Θεανθρώπου τόνιζε κυ-ρίως την ανθρώπινη φύση, εγκαταλείπουσα στη σκιά τη θεία.

Οι τάσεις αυτές είχαν και συνέπειες. Σε ακραίες τοποθετήσεις, από μεν την αλεξανδρινή σχολή προήλθαν οι αι-ρέσεις του Απολλιναρίου, επισκόπου Συρίας της Λαοδικείας (έλεγε ότι ο Χριστός, ως άνθρωπος, δεν είχε λογικό νου), των Μονοφυσιτών (έλεγαν ότι ο Χριστός ήταν μόνον Θεός, διότι η ανθρώπινη του φύση

είχε απορροφηθεί από τη Θεία), του μονοθελητισμού και μονοενεργητισμού (δίδασκαν ότι ο Χριστός δεν είχε δύο φυσικά θελήματα και δύο φυσικές ενέργειες, αλλά μία μόνο)· από δε την αντιοχειανή Σχολή, προήλθε κυρίως ο Νεστοριανισμός (ο Νεστόριος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, διασπούσε το ενιαίο πρό-σωπο του Χριστού, δεχόμενος δύο φυσικά πρόσωπα, ενούμενα στο ένα ηθικό πρόσωπο της ενώσεως, δεχόταν εξωτερική και χαλαρή την ένωση των δύο φύσεων και το δυνα-τόν της αμαρτίας στο Χριστό, που τονίζοντας κυρίως ο Θεόδωρος Μοψουεστίας δεχόταν ότι ο Χριστός ενοχλείτο από κα-κές επιθυμίες και ψυχικά πάθη και ότι τελειοποιήθηκε βαθμηδόν κατόπιν ηθικού αγώνα κατά της αμαρτίας.

Από ορθόδοξη άποψη λυδία λίθος εξιχνιάσεως των χριστολογικών αιρέσεων και καθορισμού της αλήθειας του χριστολογικού μυστηρίου είναι η υποστατική ένω-ση των φύσεων. Στο Χριστό υπήρχαν δύο πλήρεις και τέλειες φύσεις, η θεία και η ανθρώπινη. Ο Χριστός ήταν πλήρης και τέλειος Θεός. Με την πρόταση αυτή κατα-πολεμούνται αμέσως όλες οι αιρέσεις εκείνες που ηρνούντο τη θεότητα του Χριστού-Λόγου (δυναμικοί μοναρχιανοί, υιοθετιστές, Αρειανοί κ.ά). Ήταν όμως και τέλειος άνθρω-πος. Είχε σώμα και ψυχή λογική. Είχε όλα τα αδιάβλητα πάθη της φύσεως (πείνα, δίψα, κάματο, ψυχικές συγκινή-σεις κ.λ.π.) χωρίς αμαρτία. Είχε δε δύο φυ-σικά θελήματα (γνωμικό ανθρώπινο θέλημα δεν είχε) και δύο φυσικές ενέργειες.

Με τις προτάσεις αυτές πλήττονται ευθέως οι αιρέσεις εκείνες που δεν δέχονταν την αλήθεια και την πληρότητα της ανθρώπινης φύσεως του Κυρίου (Απολλιναρισμός, Μο-νοφυσιτισμός, Μονοθελητισμός, Μονοενεργητισμός).

Οι δύο φύσεις του Χριστού ενώθηκαν υποστατικώς , δηλαδή στο πρόσωπο και την υπόσταση του Θεοί-Λόγου. Ο Χριστός, ως άνθρωπος, δεν είχε δικό του φυσικό πρόσωπο, δικό του εγώ. Αυτό εγγυάται η «εξ άκρας συλλήψεως» ένωση των φύσεων. Δηλαδή, μό-λις συνελήφθη η ανθρώπινη φύση στη μήτρα της Παρθένου, τότε ακριβώς ενώθηκε μαζί της η θεία φύση. Ο Χριστός δεν πρόλαβε να ζήσει, έστω και μια χρονική στιγμή, έξω από το μυστήριο της ενώσεως των φύσεων, ως άνθρωπος ανεξάρτητος και ξεχωριστός, έχων ίδιο προσωπικό εγώ. Η ανθρώπινη φύση του ήταν ανυπόστατη, απρόσωπη.

Ως πρόσωπον αυτής έλαβε το πρόσωπο του Θεού Λόγου, το οποίον ήταν ο φορέας και το ενιαίο ηγεμονικό εγώ των δύο του φύσεων. (Για να στηρίξει την αλήθεια αυτή ο Λεόντιος ο Βυζάντιος χρησιμοποίησε τον φιλοσοφικό όρο «ενυπόστατον», που σημαίνει φύση, που δεν υπάρχει από μόνη της, αλλά υφίσταται σε μια άλλη φύση: η ανθρώπινη φύση στη θεία). Η ένωση των δύο φύσεων ήταν ένωση πραγματική και αληθινή, και όχι χαλαρή και ηθική ή «κατά γνώμην» και

«ευδοκίαν», όπως δογματίζε ο Νεστόριος. Η ένωση αυτή, καθώς και η απορρέουσα απ' αυτή κοινοποίηση ή αντίδοση των ιδιωμάτων των φύσεων (COMMUNICATIO IDIOMATUM), δεν γίνεται απ' ευθείας μεταξύ των φύσεων (τούτο θα επέφερε σύγχυση αυτών και θα οδηγούσε στο Μονοφυσιτισμό), αλλά στο ενιαίο πρόσωπο (το ενιαίο εγώ) του Χριστού. Στον ένα Χρι-στό, τον Θεάνθρωπο, θεοποιήθηκε η ανθρώπινη φύση και όχι στην ένωσή της απ' ευθείας με τη θεία φύση. Όπως και ο Θεός έπαθε επί του σταυρού «σαρκί», λόγω της ενότητας του προσώπου του Χριστού και όχι καθ' ο Θεός (η θεία φύ-ση είναι απαθής). Ο Χριστός έπαθε ως Θεός συγχρόνως και ως άνθρωπος ο αυτός.

Ας έλθουμε τώρα και στο κρισιμότερο σημείο. Ο Χριστός ήταν αναμάρτητος και αν ναι, ποιά η φύση της αναμαρτησίας του; Ότι ο Χρίστος έζησε στη γη χωρίς να αμαρτήσει (εμπειρική αναμαρτησία) είναι τόσο βέβαιο, ώστε να μη μπορεί να αμφισβητηθεί από κανένα («Αμαρτία εν αυτώ ουκ εστιν» Α Ιω. 3, 5. «Αμαρτίαν ουκ εποίησεν ουδέ ευρέθη δόλος εν τω στόματι αυτού» Α Πέτρ. 2, 22. «πεπειρασμένον κατά πάντα καθ' ομοιότητα χωρίς αμαρτίας» Εβρ. 4, 15). Μπορούσε όμως να αμαρτήσει ο Σωτήρας; Το ερώτημα αγγίζει την οντολογική αναμαρτησία ν του Χριστού, η οποία διατυπώνεται ως εξής: Ο Χριστός μπορούσε να αμαρτήσει και δεν αμάρτησε (POTUIT PECCARE) ή δεν μπορούσε διόλου να αμαρτήσει (NON POTUIT PECCARE); Κατά τους ιερούς Πατέρες ο Χριστός δεν μπορούσε να αμαρτήσει. Τούτο δε, όχι τόσο ένεκα της εκ Πνεύματος Αγίου συλλήψεώς του και της απουσίας εξ αυτού του προπατορι-κού αμαρτήματος (και ο Αδάμ δεν είχε προπατορικό αμάρτημα και όμως αμάρτησε), όσο ένεκα της υποστατικής ενώσεως των φύσεων. Όπως είπαμε, ο Χριστός δεν είχε προσωπικό εγώ, που είναι ο φορέας της αμαρτίας. Το εγώ του ήταν το πρόσωπο του Θεού Λόγου.

[Συνεχίζεται]